

(*) **Schildkraut és a zsidó színház.** A Reinhardt-féle előadásokból nálunk is jól ismert Schildkraut Rudolf, a kitünő színész, bucsut mondott a német színpadnak és a newyorki Peoples Theater igazgatójával két éves szerződést kötött. Ebben a színházban zsidó zsargon-nyelven játszanak. A jiddisch sajtó a zsidó színházi élet nagy fellendülését jósolja meg Schildkraut szerződötése folytán.

(*) **Wagner Richard párisi bankára.** A párisi lapok jelentik, hogy báró Erlanger Emil, a francia főváros egyik legtekintélyesebb bankára, hetvenkilenc éves korában meghalt. Palotája volt Párisban, villája Trouvilleben, kastélya London közelében. Egyike volt a legbőkezőbb mecénásoknak. És ő volt az, aki a Párisban már-már nyomorgó Wagner Richardot segítette. Maga Wagner meséli el ezt nemrég kiadott önéletrajzában. 1860-ban volt, a Nagy Opera Metternich hercegnő közvetítésére a „Lohengrin“-re készült. Wagner nagy pénzzavarban volt. Egyszerre csak ismeretlen helyről segély érkezett. Később Wagner megtudta, hogy Erlanger volt az ismeretlen, aki nemsokára be is mutatkozott Wagnernek és bankárjával ajánlkozott. Ez annyit jelentett, hogy ő szedte be a mester jelentéktelen bevételeit és ő fedezte Wagner jóval jelentékenyebb szükségleteit.

FŐVÁROS.

A főváros és a baccarat.

(Saját tudósítónktól.) Délutáni egy óra-kor, amikor a pénzügyi bizottság letárgyalta az új lóversenyterület ügyét, meg a Károly-köruti ház megvételét, a bizottsági tagok fele elment ebédelni. Mi történhetik egy óra után, amikor mindenki éhes és mindenki siet s amikor a napirenden három-négy apró és jelentéktelen tárgy van még hátra? Nyugodtan elmentek tehát, mert nem sejtették, hogy a hátramaradottak ádáz tüntetésre készülnek a baccarat ellen. S hogy a kérdés világosan álljon mindenki előtt, el kell mondanunk, hogy a Korcsolyázó Egyesület helyiségeit a nyári időnyre bérbe akarja adni a Lipótvárosi Kaszinónak, még pedig harmincezer koronáért. A városligeti tó és környéke a fővárosé, tehát a szerződést jóvá kell hagyni a fővárosnak, amely egyébként tíz százalékot kap az egyesület jövedelméből. Az előadó, dr. Kemény Géza azt is elmondotta, hogy az egyesület ebből a rendkívüli jövedelemből befektetéseket akar tenni s alig fejezte be az előadást, már nyugtalanság támadt a bizottsági tagok között.

Feleki Béla szólalt fel elsőnek s a harmincezer korona bérből tizezret követelt a fővárosnak.

— A szerződést azonban csak azzal a feltétellel hagyjuk jóvá — mondotta — ha a kaszinóban nem játszanak többé baccarat-t. Végre is a mi házunkban mi parancsolunk s kimondhatjuk, hogy a mi házunkban nem lehet szerencsejátékot játszani.

Glücksthal Samu, aki elkeseredett ellensége a hazárdjátéknak, fölkapta a Feleki kikötését s kemény beszédet mondott a baccarat ellen.

— Végre alkalmunk van tenni is a szerencsejáték ellen — mondotta. — A fővárosnak érvényesítenie kell most elvi álláspontját s ezért azt kívánom, hogy mondjuk ki: a Korcsolyaegyesület helyiségeiben szerencsejátékot játszani nem szabad s ennek biztosítására ötszázezer korona kötbért kériünk a Lipótvárosi Kaszinótól.

Az összeg hallatára hangos nevetés tört ki a bizottságban:

— Micsoda? — kérdezte valaki. — Ötszázezret mondott?

— Igen, ötszázezret — felelte komolyan Glücksthal.

A bizottság most már élénken helyeselt. S ahogy a helyeslőket néztük, nem volt nehéz észrevennünk, hogy csupa más kaszinóbeli vezető emberek helyeseltek. Más kaszinóbeliek, akiknél szintén nagyban folyik a baccarat, de akik most örültek, hogy a Lipótvárosi Kaszinón elverhetik a port.

— Ugy van! Ugy van! — kiáltották. — Meg kell akadályoznunk a baccarat-t.

Glücksthal csodálkozva nézett körül, mert ezt még sem várta. Ő mint a hazárdjátékok régi üldözője szólalt fel s kiderült, hogy apostol lett, aki hiveket tértített magának. Szó sincs róla, ezekkel a hivel nem volt valami nagyon meglegedve s mint apostol nem valami kitünően érezte magát, de folytatnia kellett a beszédet. Azok, akiknek talán sohasem volt kártya kezükben, a fejüket csóválták, de idegen kaszinóbeli kártyások egyre hangosabban helyeseltek Glücksthalnak. Folyton a „bakkjáték“-ot emlegette s itt egy szelid ember meg nem állhatta közbeszólni:

— Hát a hazai csöndes, az semmi?

Erre a „bakkjáték“-ot szerencsejátéokra korrigálta ki Glücksthal s be is fejezte a beszédét. Plattly György a dolog pénzügyi részét ajánlotta a bizottság figyelmébe s a bér felét, tizenötezer koronát követelte a fővárosnak, míg Székula Gyula a Lipótvárosi Kaszinót vette védelmébe.

— Ha már a város elkezdí az üldözést, — mondotta — mért éppen a Lipótvárosi Kaszinót, a vagyonos embereket akarja megóvni a szerencsejáték veszedelmétől? A polgári körökben a szegény emberek azután is akadálytalanul fogják elveszíteni utolsó filléreiket.

Márkus Miksa, mint a Lipótvárosi Kaszinó igazgatósági tagja beszélt s kijelentette, hogy neki nincs is tudomása arról, hogy a kaszinóban szerencsejáték volna. A Lipótvárosi Kaszinóban ugyanazokat játszzák, amiket a főváros többi kaszinóiban s ha nem fogadnák el ezt a szerződést, akkor a kaszinó egyszerűen lemond a bérlétről s keres magának egy más helyiséget. Heltai Ferenc veszedelmesnek tartja, hogy a társaskörök magánügyeibe így beavatkozzanak, dr. Bódy tanácsos pedig sajnálatát fejezte ki azon, hogy támadnak egy társadalmi intézményt, noha szó sem volt arról, hogy ebben a helyiségben baccarat-t akarnának játszani.

Szavazásra került a dolog. A kártyások örvendve tartották fel a kezüket s nyolc szavazattal hét ellenében elvetették az ügyosztály javaslatát. Ellenben elfogadták Glücksthal indítványát, hogy a főváros tizezer koronát kap a bérből s a Lipótvárosi Kaszinó nyári helyiségében szerencsejátékot játszani félmillió korona kötbér lefizetése mellett tilos.

— Éljen! Éljen! — kiáltották a Lipótvárosi Kaszinó ellenségei. — A Városligetben, a gyönyörű tó mellett, a romantikus holdfénynél nem fognak az urak ötre bevágni!

— Ami szabad az Erzsébetvárosban, a Józsefvárosban meg a Nádor-utcában, mért nem szabad a Városligetben? — kérdezte valaki.

A kérdésre senki sem felelt. A bizottsági tagok egymásra néztek s az ellenkaszinók emberei meglegedetten konstataáltak, hogy jól végigváltak a Lipótvárosi Kaszinón.

Egyelőre tehát nagy a diadal, bár nem valószínű, hogy a szerdai közgyűlés helybenhagyná ezt a határozatot, amelyet nyolc szavazattal hozták hét szavazat ellen.

* **Az új lóversenyterület.** A tanács és a Lovaregyesület igazgatósága hosszas tárgyalások után végre megegyeztek abban a feltételekben, amelyek mellett a Lovaregyesület új lóversenyterületet kap a ligetelki dűlőben. A polgármester s Bódy Tivadar tanácsnok, mintha a főváros összes rossz szerződéseit helyre akarták volna hozni, olyan feltételeket szabtak a Lovaregyesületnek, hogy az egyesület rögtön azzal kezdett fenyegetőzni, hogy megszünteti a budapesti versenyeket. De a városházán nagyon jól tudták, hogy a Lovaregyesületnek nagy szüksége van Budapestre, talán valamivel több is, mint a fővárosnak a lóversenyre s ezt a kedvező alkalmat nem akarták elszalasztani. Végre, hosszas viták és tárgyalások után győzött a főváros álláspontja s a pénzügyi osztály olyan szerződést terjesztett ma a pénzügyi bizottság elé, amely rendkívül előnyös Budapestre. A bizottság azonban nem volt vele meglegedve és — többet akart. Majdnem nyíltan kimondták, hogy a főváros most a Lovaregyesület nyakán tartja a kezét s annyit csikar ki belőle, amennyit akar, mert a Lovaregyesületnek feltétlenül szüksége van Budapestre. S ebben az értelemben is határoztak. Új kikötéseket tettek s ezért újból tárgya-

lásokat kell kezdeni a Lovaregyesület igazgatóságával. A pénzügyi bizottság ezzel a határozatával messze tulment a határon, mert nem tekintve azt, hogy a már megállapított szerződés kitünő volt, elfelejtették, hogy Budapestnek csakugyan szüksége van a lóversenyekre. A Lovaregyesület most ki van szolgáltatva a fővárosnak, de ezt az alkalmat már kitünően kihasználták s ezért távolról sem korrekt a bizottság tagjainak eljárása, amikor a „Lovaregyesület nyaka köré“ teszik a kezüket. Ilyen eljárás mellett nem volna csuda, ha a Lovaregyesület csakugyan meggondolná magát.

A pénzügyi osztály előterjesztéséhez, amelyet dr. Márkus Jenő ismertetett, elsőnek dr. Feleki Béla szólt hozzá s fölvetette azt a kérdést, hogyha a totalizátor megszűnik, mi történik a fővárosnak járó részesedéssel, miután ez a totalizátor forgalmától van függővé téve. Bódy tanácsos azt a fölvilágosítást adta, hogy akkor megszűnik a verseny és a főváros tulajdonába megy át a terület. — Báró Herzog Péter jobb szeretné, ha a főváros a belépődijából részesednék, nem pedig a totalizátor jövedelméből. Vázsonyi Vilmos erkölcsi szempontból kifogásolja a totalizátor jövedelméből való részesedést s jobb szeretné, ha a bruttó bevételből kapna a főváros. A másik fontos dolog az, hogy az istállók kérdését, amelyeket a Lovaregylet 1918-ig akar a mai helyükön föntartani, nem lehet kitolni. A Lovaregylet kellő időben gondoskodhatik az istállók elhelyezéséről és szerinte az átköltözés után legföljebb egy esztendeig maradhatnak az istállók mostani helyükön. Az előterjesztést az előadott módosításokkal elfogadja. — Feleki Béla magáévá teszi Vázsonyi módosításait, de a részesedést minimum 100.000 koronában kívánja megállapítani. — Heltai Ferenc elfogadja Vázsonyi módosításait, de bizonyos tekintetben még tovább megy. A Lovaregyletnek még 1909-ben 441.000 korona volt a tiszta jövedelme, amihez természetesen a totalizátor járult hozzá a legnagyobb mértékben. Erkölcsileg megengedhetetlennek tartja, hogy a főváros a totalizátor forgalmából részesedjen és ezért sokkal jobb, ha a bruttó bevételt veszik a részesedés alapjául. Hogy a totalizátor mekkora pusztítást vitt véghez, rámutat arra, hogy 1909-ben annak forgalma meghaladta a 18 millió koronát. Ami az istállók kérdését illeti, föltétlenül szükséges a mai területnek a megszerzése, amelyen most az istállók állanak, mert a lóverseny-terület csak így lesz helyesen szabályozható. Kívánja ennek a kikötésnek a szerződésbe való föl vételét és kívánja azt is, hogy ily irányban a szerződés megkötésével kapcsolatban tárgyalásokat folytassanak a Lovaregylettel. A szerződést csak ezzel a föltétellel hajlandó elfogadni. — Glücksthal Samu indítványozza, hogy a bruttó bevételekből, a totalizátort kivéve, kérjen a főváros részesedést és pedig olyant, aminőt a mostani előterjesztés is biztosít. — Plathy György után dr. Bódy Tivadar tanácsos reflektált a fölszólalásokra. Két évi tárgyalás eredménye — ugymond — az az előterjesztés, amelybe a Lovaregylet csak hosszas tárgyalások után volt hajlandó belemenni. A fővárosnak érdeke, hogy a lóversenyter a főváros területén megmaradjon. Vázsonyi módosításait elfogadja és tárgyalni fog aziránt, hogy a főváros a részesedést a bruttó jövedelemből kapja meg, bár ezt labilis alapnak tartja. Az istállók kitelepítését ők is gyakrabban hangoztatták és kívánták, de a Lovaregylet rámutatott arra, hogy ez három évnél előbb nem lehetséges. Különben ebben a kérdésben is hajlandó tárgyalni a Lovaregylettel. Ami az istállók területének átadását illeti, a Lovaregylet kijelentette, hogy nem hajlandó ezt a területet eladni. De a fővárosnak, az ő nézete szerint, nincs is szüksége erre a területre és csak nagy anyagi áldozattal járna a telek megszerzése. A telektömb szabályozása az istállók területe nélkül is keresztülvihető. Ennek a föltételnek föntartásán esetleg megdőlné az egész szerződés és ezért kéri, hogy ettől álljanak el. Heltai Ferenc és Vázsonyi Vilmos újabb fölszólalása után Vaszilevits János elnöklő alpolgármester kijelentette, hogy ebben az ügyben a polgármester személyesen folytatott tárgyalásokat. Neki is föl hívták a figyelmét az istállók területére és a polgármester mindent el is követett a tárgyalások folyamán, hogy ezt a területet megszerezze, de a Lovaregylet kijelentette, hogy erről beszélni sem lehet. — A bizottság az előterjesztést, Vázsonyi és Heltai indítványaival módosítva, elfogadta.